

Jeugdzorg werkt!

Over wat jeugdzorg doeltreffend en effectief maakt

Peter van der Laan

Nederlands Studiecentrum Criminaliteit en
Rechtshandhaving & Universiteit van Amsterdam

Amsterdam, 27 januari 2006

Imago jeugdzorg staat onder druk

- Incidenten
- Geringe resultaten
- Het is nooit goed of het deugt niet
- Gevolgen:
 - Te voorzichtig?
 - Geringe wervingskracht?

Herstel imagoschade

- Juiste en volledige informatie
 - Registratie
 - *Monitoring*
 - Onderzoek
- Inzicht in werkzame en niet werkzame factoren

Inzicht in werkzame en niet werkzame factoren

- Voorbereid op erkennings- en certificeringsregelingen
- En bovenal: bijdrage aan kwalitatief goede en effectieve(re) jeugdzorg

Algemeen werkzame factoren

- Ontleend aan meta-evaluaties, meta-analyses, *systematic reviews* en klinische praktijk
- Verschillende benamingen, indelingen, aantallen
- Maar een aantal basisfactoren herkenbaar
- Daarnaast of in verlengde: specifieke werkzame factoren

Algemeen werkzame factoren

- Onderling gerelateerd
- Drie invalshoeken of oriëntatiepunten:
 - Cliënt (kind, jongere, gezin)
 - Interventie (methode, techniek, theorie)
 - Uitvoering (werker, organisatie)

Algemeen werkzame factoren

- Vragen en behoeften
- Risico
- Responsiviteit en relatie
- Behandelmodaliteit
- Programma-integriteit
- Professionaliteit

Vragen en behoeften

- Wat is er aan de hand
 - Risicofactoren
 - Domeinen
 - Samenspel
 - Beïnvloedbaar
 - Statisch en dynamisch
- Wat is mogelijk
 - Beschermende factoren
 - Domeinen
 - Samenspel
 - Versterken

Risico

- Nauwkeurig inschatten risico
- Bepalen dosering
- De juiste *match*
- Veelheid aan (flexibele) interventies
- Dilemma proportionaliteit

Responsiviteit en relatie

- De hulpverlener weet wat in individuele geval kan en niet kan
- De hulpverlener is flexibel
- Het 'klikt' tussen cliënt en hulpverlener
- Een goede relatie
- Niet hetzelfde als 'de beste vrienden'

Behandelmodaliteit

- Alle relevante domeinen 'bedienen'
- Zonodig verschillende methoden
- Inzet 'bewezen' methoden en technieken
- En dus oppassen met 'niet bewezen' en 'afgeraden' methoden en technieken

Programma-integriteit

- Theoretische fundering
 - Verklarende theorieën
 - Handelingstheorieën
- Getoetste / empirisch gefundeerde theorieën
- Alles doen wat voorgeschreven is

Professionaliteit I

- Kennis en ervaring
- Opvattingen en houding
- Opleiding en training
- Supervisie en intervisie
- Loyaliteit, interesse en arbeidsvreugde
- Faciliteiten
- Beroepsidentiteit en -registratie

Professionaliteit II

- Effectief gebruik van autoriteit
- Positief rolmodel
- Aanleren van vaardigheden conflictoplossing
- Effectief benutten bronnen in gemeenschap en netwerk
- Open, warme en enthousiaste wijze van omgang en communicatie

Nog meer factoren?

- Ambulant versus residentieel
- Onvermijdelijkheid
- Onmiddellijkheid
- Gevarieerdheid
- Begrijpelijkheid

Niet effectieve interventies

- Zondigen tegen een of meer algemeen werkzame factoren

Hoe werkzaam zijn algemeen werkzame factoren?

- Factoren dragen gezamenlijk bij aan afname problematiek
- Factoren dragen afzonderlijk bij aan afname problematiek
- Mate waarin interventies voldoen aan werkzame factoren
- Afname problematiek ondanks 'afwezigheid' werkzame factoren
- Ondermijnende werking van niet-werkzame factoren

Tot slot

- Reden voor optimisme
- Werken aan werkzame factoren
- Nader specificeren van werkzame factoren naar werkgebieden
- Besluitvorming over doelstelling (criteria) effectieve jeugdzorg
- Meer, beter, gericht en inventiever onderzoek